

otrokom prijatelj, učitelj in voditelj.

(Priloga Vrtecu.)

Št. 7.

Ljubljana, dné 1. julija 1900.

VIII. tečaj.

Zveneli cvetki...

(Črtica. Spisal F. S. Pavletov.)

I.

„Kako dolgo pa še ne smem k Cenki, mamica?“ Tako dolgo je že nisem videl,“ je vpraševal devetletni Mihov Nacek mater, ki je na nizkem pragu male hišice sedela in lupila krompir za večerjo.

„Še danes ne, jutri in pojutranjem ne... Če bi šel sedaj k nji, potem bi pa moral umreti.“

„Še tako dolgo! — Mamica!“

„Kaj?“

„Kaj ne, saj Cenka ne bo umrla?“

„Bog ve. Bog ve, sinko moj!“

Težko je vzdihnila Mihovka pri teh besedah.

Rada ju je imela svoja otroka: Nacka in Cenko. Težko bi se ločila od katerega izmed njiju. Res prav dobro se Mihovim ni godilo. Hišico in njivo z vrčičem so imeli za domačo potrebo. Mihov oče je delal pri

želzenici za borih osemdeset novčičev od šestih zjutraj do šestih popoldne, v dežju in solncu, v mrazu in vročini. In s temi beliči je bilo treba oskrbeti turščno moko — belo so kupili le o Božiču in Veliki noči — zelje, repo, otrobov lačnemu pujsku in šolske potrebščine učenemu Nacku. Le tu in tam si je pritrkala Mihovka od ust in dela nekaj novčičev v lončeni hranilček za skrajno silo, kakor je rekala.

No in ta skrajna sila se je pokazala, ko je pred dvema dnevoma obolela Cenka za osepnicami. Treba ji je bilo, močne, tečne hrane in težko bi jo bila Mihovka kupila, da ni bilo onih vinarjev v hranilčku.

Nacek in Cenka sta bila res brat in sestra. Vedno sta se igrala skupaj in seveda pri tem ni podiral Nacek sestrici sezidanih hišic, niti ni razkopaval njenih gredic. Nasprotno: vedno in vedno je pomagal Cenki, kadar je le utegnil. Zato ga je pa imela Cenka tudi rada. Zmirom — ona je bila ljubljenska materina — je dobila popoldne skledico mleka in vedno ga je hotela deliti z Nackom. I kajpak, naposled je bila le zadovoljna, da se je Nacek branil.

Sedaj pa, ko je Cenka zbolela, je bilo Nacku dolgčas. Ravno četrtek je bil in šole ni bilo. Ni vedel, kaj bi počel, ker se je bil dopoldne naučil za šolo. Škoda, da je Cenka bolna, sicer bi šla po jagode. Kaj pa, ko bi šel sam ponje? Cenki bi gotovo ugajale.

„Mati! Cenki bi lahko jagod prinesel.“

„Poglej ga no! — Kaj se vse ne zmisli. Danes, pa, po jagode! Uči se, uči!“

Pri teh besedah so skušali Mihova mati obraz v resne gube, da bi Nacka zastrašili. A Nacek je dobro vedel, kedaj so mati jezni in kedaj ne. Poznal je vsako gubico na čelu. Zato je hitel pripovedovati:

„Še dopoldne sem spisal računsko nalogo in pesnico: ‚Golobček, čedna stvarica, sem se tudi naučil.‘“

„Ali je pa tudi res?“

„Res je, res“, in pritrjevalno je pokimal Nacek z glavico.

„Pa povej, da se bodem prepričala.“

Polagoma, bolj tiho je začel. A vedno bolj in bolj mu je glasek naraščal. Krepko, jedrnato je končal.

Materi so pa že med pripovedovanjem izginjale one resne gube raz čelo. Zadovoljno je pokimala in pohvalila Nacka:

„Ni bilo ravno slabo. Le tako pridno se uči.“

„Smem li sedaj po jagode? Kaj ne, mamica, da smem.“

Po zadnjih besedah se je Nacek ljubeznivo pritisnil k mamici in njegove biste oči so jo zrle proseče. Zdelo se je Mihovki, da bi tem prosečim očem ničesar ne mogla odreči.

„Le pojdi. Toda — vrni se kmalu! Pa pazi, da se ti kaj ne pripeti.“

Zadnjih besedij že ni Nacek več slišal. Izginil je bil za hišico, kjer je imel spravljeno košarico, ki so mu jo oče po zimi spleli . . .

II.

Težek, tihoten mir junijevega popoldne je dremal povsodi nad okolico . . .

Tiho, mirno je bilo po vsem gozdu. Niti gibljeja. Zdelo se je, da bi se slišal vsak listič, vsaka še tako drobna vejica, ki bi jo urna oprezna veвериčja nožica sprožila raz drevesa. Vsako brenčanje muhe ali čmrlja, ki bi letel visoko nad vitkimi vrhovi jelk in smrek, bi moral čuti . . .

Leno, zaspano so plavali metulji od cveta do cveta, polagoma dvigaje raznobarvno obrobljena, z drobnim finim praškom potresena krila.

Od tal se je dvigal opojen, balzamičen duh, ki je prihajal od cvetlic in od zrelih, mednih jagod, ki so rasle na mali planoti.

Temnozeleni listovci so jo obdajali. Slabotno oparjeno jim je viselo perje nizdoli . . .

Na mali, gladki skalici med jagodami je ležal v klopčič zvit gad, leno, mrtvo. Gorki, topli solnčni žarki, ki so se skoro navpik vpirali v njegovo zleknjeno, vitko, sluzasto telo, so mu prijali. Male sivkaste oči so zrle topo, dolgočasno v enomer. Le tu in tam ga je premotil šum prav pred gobčekom leteče muhe, da je zaspano obrnil glavo proti oni strani . . .

Tu sem je bil prišel Nacek. Vroče mu je bilo od hitre hoje, in pot mu je lil po okroglem rdečem obrazku. Črni, mokri kodrčki so se sprijemali.

Urno je hitel nabirati in v dobri poluri jih je nabral že pol košarice. Lepe, polne, sočne jagode so bile. Komaj je pričakoval, da bode košarica polna in da čimpreje pohiti domov. Kako vesela jih bo bolna sestra. S kako slastjo jih bo zobala. Škodile ji gotovo ne bodo — —. Gotovo, prav gotovo ji bodo koristile. Naposléd je menil za trdno, da bo Cenka ozdravela, ako jih bo jedla, te dobre, lepe sočne jagode. Medtem, ko je tako razmišljal in hitel nabirati, ni nič gledal okoli sebe. Vedno bližje je prihajal oni skalici, ki je na nji žedel gad . . .

Ko je ta zapazil dozdevno nevarnost, se je hipno vzdramil in se tesneje stisnil v klopčič, iz katerega je molela koničasta, odprta, za pik pripravljena glavica.

Nacek je klečal s hrbtom obrnjen proti oni mali skalici in se počasi kar nazaj pomikal. Bolj pripravno je bilo tako. Ni ga bolel križ od vednega pripogibanja.

Zopet se je pomaknil nekoliko nazaj.

Hlačice so se mu bile med plazenjem nekoliko podvihale tako, da se je pokazala izza čišmov gola nožica, ki je prišla tik skalice. Suho listje je zašumelo . . .

Bliskovito hitro je siknil gad in vsekal Nacka ravno na ono mesto.

Bolestno je vskliknil Nacek. Kakor bi ga nena doma z iglo zbedel, je začutil in zaskelilo ga je. Prestrašen se je ozrl in zagledal ravno zadnji del slokega, kačjega telesa, ki je izginjal med vitkimi jagodnimi stebelci . . .

Takoj se je pa spomnil, kaj so v šoli pripovedovali gospod učitelj o gadjem piku.

„Gad — gad!“ je vskliknil poln strahu in zajokal. Kaj naj počne? Prvi trenutek je prijel za rano in stiskal skupaj.

Jokaje je sedel na ono osodepolno skalico, vzdignil nogo na koleno in skušal izsrkati strup iz drobne rane, kjer se je prikazovala kri v malih, drobnih kapljicah. Srkal je in plunil in zopet znova . . . Naposléd

pa je vzel žepno rutico in si nad pičenim mestom tesno prevezal. Zraven pa so mu polzele solzice po licih . . .

Vstal je. Ni mogel več nabirati. Pobral je košarico in tekel proti domu.

Ni bilo ravno daleč do vasice. Kakih deset minut. Hitel je na vse pretege . . . Sape mu je začelo primanjkovati in v prsih je začutil ostro zbadanje. Rana ga je skelela in noga ga je bolela ravno pod prevezo, komaj jo je privzdigoval. V vročo glavico pa mu je zahajalo neko neznano, težko čustvo. Po vsem telesu je začutil neko opojno slabost. Za trenutek se je ustavil. A strah ga je znova vsprobudil, da je začel teči.

Še nekoliko korakov in doma bo . . .

„Da bi bili le mati doma“, mu je šinilo v glavo, ko je zapazil zaprta vrata. Prijel je za kljuko, samo zmajala se je.

„Mati — mati!“ je vskliknil z vso močjo. Ne, to ni bil njegov navadni zvonki, čisti glasek. Iz grla mu je prihajal hreščeč, rezek, popolnoma tuj glas. Znova je poskušal odpreti . . . Nič . . .

„Mamica“ — — — vtujenosti in slabosti se je zgrudil na prag. Pred očmi se mu je temnilo. Iz te teme so vstajale dolge, dolge, tako strašne kače. In vse so silile proti njemu . . . On se pa ni mogel ganiti. Zdaj pa zdaj ga bodo opikale.

„Mamica“ — je poskušal vsklikniti, a le grgrajoč, težek glas se mu je utrgal iz prsij . . .

Polagoma se je umikala ona tema. Hipno ga je obdala iskreča, žareča se svetloba, ki mu je kar vid jemala . . . Krasno godbo je začul.

In v oni svetlobi so se prikazali angeljci ter ga vabili in klicali, naj gre ž njimi. Naposled je pristopil jeden prav blizu njega in ga dvignil v naročje . . . Ves angeljski zbor je zapel . . .

III.

Na odru sta ležala drug poleg drugega, Nacek in Cenka, blede, voščenega, smehljajočega obraza.

Po sobici se je širil duh po svečah in po velih cvetkah, ki so bile razstrte po mrtvaškem odru . . .

Na klopici pri peči sta pa sedela Mihovec in Mihovka. Žalostna, potrta . . . Oba sta izgubila, kar jima je bilo najljubše, največja radost in ponos.

Malo časa potem, ko je Nacek preminul na pragu, je prišla Mihovka s košarico salate z njive. Odložila je košarico, ko je zazrla ležati Nacka na tleh in meneč, da je utrujen zaspal, ga je prijela za ramo in zaklicala:

„Nacek! Vzdrami se in pojdi notri!“ A Nacek se ni zganil. Bledi obrazek se mu je nežno smehljal.

Drugič ga je zaklicala, in prijela njegovo ročico, da bi ga dvignila. Prestrašena jo je izpustila. Roka je bila mrtva, mrzla . . .

Srce se ji je krčevito stisnilo in obledela je. Po vsem telesu je trepetala, ko je dvignila Nacka in ga nesla v hišo na posteljo.

A kupa trpljenja še ni bila polna. Proti večeru se je Cenki poslabšalo. Medtem, ko je šla Mihovka na njivo, se je Cenka razgrnila in prehladila. Po noči je ugasnila, mirno kakor svetilka, ki ji je zmanjkalo olja.

Ugasnila sta, zvenela sta, liki pokošeni cvetki . . .

Naši rožici.

Bujno cvetita
V naši gredici
Dve ljubeznivi,
Krasni cvetlici.

Kadar nad gore
Zorica vstaja,
Rožici z roso
Hladno napaja.

Ko se za gore
Solnce izgublja,
V sanek cvetlici
Nežno poljublja

A ne v gredici
Rožici pestri,
V naši sta hiši:
Bratec pri sestri!

K njima ne zgublja
Zora se zlata,
Marveč poljublja
Mama ju, ata.

Milico kliče,
Drami Ivanka,
Stavi v posteljko,
Vzbuja iz sanko.

Vnéslav.

